

09/5716
Søknad om tillatelse til tiltak 09/939-1

etter plan- og bygningsloven § 93

- Enkle tiltak *ETO* | 07 08
 Ett-trinns søknadsbehandling
 Rammetillatelse *38/1 1 42*
98/1 98/10

Søknad om ansvarsrett for ansvarlig søker

Foreligger sentral godkjenning? Ja Nei

Vedtaksdato
(fylles ut av kommunen)

Kommunens saksnr.

Til kommune: (Søknad med vedlegg fylles ut og leveres i 1 eksemplar, et ekstra sett etter avtale med kommunen)

Radøy kommune

Berører tiltaket eksisterende eller fremtidige arbeidsplasser? Ja Nei
 Hvis ja, skal søknad (byggblankett 5177 med vedlegg) sendes til Arbeidstilsynet.

Søknaden gjelder

Eiendom/ byggested	Gnr. Bnr.	Festnr.	Seksjonsnr.	Bygningsnr.	Bolignr.	
	38/1 og 98/1 og 10					
	Adresse	Postnr.	Poststed			
	Haukåsen	5936	Manger			
Tiltakets art pbl § 93 (flere kryss mulig)	Nye bygg og anlegg	☒ Frittliggende	☐ Tilbygg, påbygg, underbygg			
		☒ Parkeringsplass	☒ Anlegg ☒ Vei	☐ Vesentlige terrenginngrep		
	Endring av bygg	☐ Konstruksjon	☐ Fasade	☐ Reparasjon		
	Endring av bruk	☐ Bruksendring	☐ Vesentlig endring av tidligere drift			
	Riving	☐ Hele bygg	☐ Deler av bygg	☐ Anlegg		
	Bygn.tekniske inst. *)	☐ Nyanlegg	☐ Endring	☐ Reparasjon		
	Endring av boligenh.	☐ Oppdeling	☐ Sammenføyning			
	Innhegning, skilt	☐ Innhegning mot veg	☐ Reklame, skilt, innretning e.l.			
	Eiendomsdeling **)	☐ Deling	☐ Bortfeste	☐ Sammenføyning		
	Annet	- beskriv				

*) Gjelder kun når installasjonen ikke er en del av et større tiltak **) Unntatt fra krav om ansvarsrett. Kart- og delingsforretning behandles etter delingsloven. Hjemmelinneholder underskriver som tiltakshaver

Ansvar og kontroll

Ansvarlig søker bekrefter at hele tiltaket belegges med ansvar, og at de enkelte foretakssystemer for kontroll dekker kravene i henhold til plan- og bygningsloven.

Vedlegg

Beskrivelse av vedlegg	Gruppe	Nr. fra - til	Ikke relevant
Opplysninger om tiltakets ytre rammer og bygningsspesifikasjon	A	-	☐
Dispensasjonssøknader	B	-	☒
Gjenpart av nabovarsel, naboprotester, merknader til naboprotester	C	1 - 1	☒
Kart, situasjonsplan, rekvisisjon av kart- og delingsforretning	D	1 - 1	☐
Redegjørelser og tegninger	E	1 - 2	☐
Søknader om ansvarsrett og kontrollplan, godkjenningsbevis, søknad om lokal godkjenning	F	1 - 1	☐
Kontrollplan for viktige og kritiske områder, kontrollerklæringer	G	-	☐
Boligspesifikasjon i GAB	H	-	☒
Uttalelser fra andre offentlige myndigheter	I	1 - 2	☐
Andre vedlegg	J	1 - 1	☐

Underskrifter

Ansvarlig søker (SØK) for tiltaket		Tiltakshaver	
Foretak Ing. Taule AS	Adresse Kvassnesveien 33	Navn Radøy Skyttarlag	Adresse
Postnr. 5914	Poststed Isdalstø	Postnr. 5936	Poststed Manger
Organisasjonsnr. 988103381	Telefon 56358555	Organisasjonsnr.	Telefon (dagtid)
Kontaktperson	Mobiltelefon	☐ Enkeltperson ☒ Foretak/lag/sameie ☐ Off. virksomhet	
E-postadresse ate@ing-taule.no	Telefaks 56358556	E-postadresse korne-ma@online.no	
Dato 6/8-09	Underskrift <i>Karl Atle Taule</i>	Dato 6/8-09	Underskrift <i>Kornelius Manger</i>
Gjentas med blokkbokstaver Karl Atle Taule TL 56 35 85 55 - Mob. 908 66 010		Gjentas med blokkbokstaver Kornelius Manger	

Blankett av nabovarslet

etter plan- og bygningsloven (pbl)

For nedenfornævnte eiendom er det i henhold til bestemmelse i § 94 nr. 3 i plan- og bygningsloven av 9. juni 1985 nr. 77, sendt følgende nabovarslet

Til kommune
Radøy kommune
Krossvegen 8
5936 Manger

RADØY KOMMUNE

07.08

Tiltak på eiendommen:

Gnr.	Bnr.	Festenr.	Seksjonsnr.
98 og 38	98/10g10-38/1		
Eiendommens adresse			
Haukåsen			
Postnr.	Poststed		
5936	Manger		
Eier/fester			
Radøy Skytterlag			

Kopi av dette dokumentet med vedlegg sendes kommunen i forbindelse med nabovarslet.

Det varsles herved om

Søknad om tiltak som krever tillatelse etter plan- og bygningsloven § 93.

☒ Nybygg	☒ Anlegg	☐ Endring av fasade
☐ Riving	☐ Skilt	☐ Eiendomsdeling eller bortfeste
☐ Innhengning mot veg	☐ Bruksendring	☐ Dispensasjoner

Annet beskriv

Oppføring av lagshus samt bygninger for standplassar, parkeringsplass med tilkomstveg, fundament for og skivearrangement for skyteaktivitetar med tilkomstvegar.

Søknaden er lagt ut på besøksadresse:
Eventuelle merknader må være kommet til ansvarlig søker innen 2 uker etter at dette varslet er sendt.
(Kopi kan sendes kommunen.)

Ansvarlig søkers adresse
Kvassnesveien 33, 5914 Isdalstø
E-postadresse
atle@ing-taule.no

Det varsles herved om

Melding om tiltak etter plan- og bygningsloven

☐ Driftsbygning i landbruket pbl § 81	☐ Mindre byggearbeid	☐ Skilt

Meldingen kan sees hos kommunen på adresse:
Eventuelle merknader må være kommet til kommunen innen 2 uker etter at dette varslet er sendt

Kommunens adresse
Krossvegen 8, 5936 Manger.

Beskriv nærmere hva nabovarslet gjelder

Bygninger, parkeringsplass og installasjoner i samband med ny skytebane.
Oppføring av lagshus samt bygninger for standplassar, parkeringsplass med tilkomstveg, fundament for og skivearrangement for skyteaktivitetar med tilkomstvegar.

Vedlegg

Beskrivelse av vedlegg	Gruppe	Nr. fra - til	Ikke relevant
Dispensasjonssøknader	B	-	☒
Situasjonsplan	D	1 - 1	☐
Fasadetegninger og snitt	E	1 - 1	☐
Andre vedlegg	J	1 - 3	☐

Underskrift

Sted Knarvik	Dato 5/8-09	Underskrift (tiltaksleder eller ansvarlig søker) <i>Karl Atle Taule</i> ING. TAULE AS Tlf. 56 35 55 - Mobil 96 66 010
Telefon 56358555	* I meldingssaker skriver tiltaksleder under	Gjentas med blokkbokstaver Karl Atle Taule

Nabovarsel kan enten sendes som rekommandert sending eller overleveres personlig mot kvittering.
 Hvis du velger å sende nabovarsel som rekommandert sending, må du betale porto og eventuelt forsikring.

Eiendom/byggested				Adresse	
Gnr.	Bnr.	Festenr.	Seksjonsnr.	Adresse	
98 og 38	98/10g10-38/1			Haukåsen	
Nabo-/gjenboer eiendom				Nabo-/gjenboer eiendom eier/fester	
Gnr.	Bnr.	Festenr.	Seksjonsnr.	Eiers/festers navn	
98	53			Odd Gjerdde	
Adresse				Adresse	
				Gjerde	
Postnr.	Poststed			Postnr.	Poststed
5939	Sletta			5939	Sletta
Personlig kvittering for mottatt varsel				Dato	
☐ Varsel er mottatt				☐ Samtykker i tiltaket	

Denne del klistres på kvittering
RR 1845 4173 4 NO

Nabo-/gjenboer eiendom				Nabo-/gjenboer eiendom eier/fester	
Gnr.	Bnr.	Festenr.	Seksjonsnr.	Eiers/festers navn	
98	79			Kjell Arild Mellinger	
Adresse				Adresse	
				ditluka 13	
Postnr.	Poststed			Postnr.	Poststed
5939	Sletta			5914	Sdalstø
Personlig kvittering for mottatt varsel				Dato	
☐ Varsel er mottatt				☒ Samtykker i tiltaket	

2 Mellinger

Poststedets reg.nr.

Nabo-/gjenboer eiendom				Nabo-/gjenboer eiendom eier/fester	
Gnr.	Bnr.	Festenr.	Seksjonsnr.	Eiers/festers navn	
98	50			Kåre Mellinger	
Adresse				Adresse	
				Eidsvågveien 108	
Postnr.	Poststed			Postnr.	Poststed
5939	Sletta			5104	Eidsvåg i Åsane
Personlig kvittering for mottatt varsel				Dato	
☐ Varsel er mottatt				☐ Samtykker i tiltaket	

Denne del klistres på kvittering
RR 1845 4174 8 NO

Nabo-/gjenboer eiendom				Nabo-/gjenboer eiendom eier/fester	
Gnr.	Bnr.	Festenr.	Seksjonsnr.	Eiers/festers navn	
98	10g82			Olav Mellinger	
Adresse				Adresse	
				Mellinger	
Postnr.	Poststed			Postnr.	Poststed
5939	Sletta			5939	Sletta
Personlig kvittering for mottatt varsel				Dato	
☐ Varsel er mottatt				☐ Samtykker i tiltaket	

Denne del klistres på kvittering
RR 1845 4175 1 NO

Nabo-/gjenboer eiendom				Nabo-/gjenboer eiendom eier/fester	
Gnr.	Bnr.	Festenr.	Seksjonsnr.	Eiers/festers navn	
98	5			Svein Roald Mellinger	
Adresse				Adresse	
				Mellinger	
Postnr.	Poststed			Postnr.	Poststed
5939	Sletta			5939	Sletta
Personlig kvittering for mottatt varsel				Dato	
☐ Varsel er mottatt				☐ Samtykker i tiltaket	

Denne del klistres på kvittering
RR 1845 4176 5 NO

Det er per dags dato innlevert rekommandert sending til ovennevnte adressater.

Samlet antall sendinger: 4

Sign.

07 08

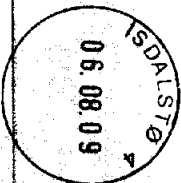
Nabovarsretten er ferdig sendes som rekommendert sendelse eller overføres på vanlig måte til postkassen. Ved tilsendelse av brev eller annen post skal det være tydelig angitt hvem som sender og hvem som mottar. Ved tilsendelse av brev eller annen post skal det være tydelig angitt hvem som sender og hvem som mottar.

Eiendomsbyggeskjed		Festidnr.		Seksjonsnr.		Adresse	
Gnr.	Bnr.	98/10g10-38/1				Haukåsen	
Nabo-/gjenboer eiendom				Nabo-/gjenboer eiendom eier/fester			
Gnr.	Bnr.	Festidnr.	Seksjonsnr.	Eiers/festers navn		Claus Berin Pletten	
98	9490			Adresse		Pletten	
Adresse				Adresse			
Postnr.	Poststed	Sletta		Postnr.	Poststed	Sletta	
5939				5939		Denne del klæres på kvittering FR 1845 4177 9 NO	
Personlig kvittering for mottatt varsel				Dato			
☐ Varsel er mottatt				☐ Samtykker i tilfaket			
Nabo-/gjenboer eiendom				Nabo-/gjenboer eiendom eier/fester			
Gnr.	Bnr.	Festidnr.	Seksjonsnr.	Eiers/festers navn		Boddy kommun	
98	6	1		Adresse		Boddy kommune	
Adresse				Adresse			
Postnr.	Poststed	Sletta		Postnr.	Poststed	Erossvegen	
5939				5936		Denne del klæres på kvittering FR 1845 4179 6 NO	
Personlig kvittering for mottatt varsel				Dato			
☐ Varsel er mottatt				☐ Samtykker i tilfaket			
Nabo-/gjenboer eiendom				Nabo-/gjenboer eiendom eier/fester			
Gnr.	Bnr.	Festidnr.	Seksjonsnr.	Eiers/festers navn		Santunshuset Skogen	
98	5254 og 59			Adresse		Santunshuset Skogen	
Adresse				Adresse			
Postnr.	Poststed	Sletta		Postnr.	Poststed	Sletta	
5939				5939		Denne del klæres på kvittering FR 1845 4180 5 NO	
Personlig kvittering for mottatt varsel				Dato			
☐ Varsel er mottatt				☐ Samtykker i tilfaket			

Denne sendelse skal innlevert rekommendert sendelse til overleveringsadressater.

Samtalenummer: 4 Sign.

[Handwritten signature]

19718

Elendom/byggested			
Gnr. 98 og 38	Bnr. 98/10g10-38/1	Festenr.	Seksjonsnr.
Adresse Haukåsen			
Nabo-/gjenboer eiendom		Nabo-/gjenboer eiendom eier/fester	
Gnr. 98	Bnr. 78	Festenr.	Seksjonsnr.
Adresse		Eiers/festers navn Statens Vegvesen Bg. Vest	
Postnr. 5939		Poststed Sletta	
Postnr. 6863		Poststed Lerkanger	
Personlig kvittering for mottatt varsel ☐ Varsel er mottatt		Dato Sign	
☐ Samtykker i tiltaket		Denne del klistres på kvittering RR 1845 4181 9 NO	

Nabo-/gjenboer eiendom			
Gnr. 98	Bnr. 6	Festenr.	Seksjonsnr.
Adresse		Eiers/festers navn Roald Egil Strømme	
Postnr. 5939		Poststed Sletta	
Postnr. 5939		Poststed Sletta	
Personlig kvittering for mottatt varsel ☐ Varsel er mottatt		Dato Sign	
☐ Samtykker i tiltaket		Denne del klistres på kvittering RR 1845 4183 6 NO	

Nabo-/gjenboer eiendom			
Gnr. 38	Bnr. 12	Festenr.	Seksjonsnr.
Adresse Holland		Eiers/festers navn Øystein Myrtrøit	
Postnr. 5936		Poststed Manger	
Postnr. 5936		Poststed Manger	
Personlig kvittering for mottatt varsel ☐ Varsel er mottatt		Dato Sign	
☐ Samtykker i tiltaket		Denne del klistres på kvittering RR 1845 4182 2 NO	

Nabo-/gjenboer eiendom			
Gnr. 38	Bnr. 1	Festenr.	Seksjonsnr.
Adresse Holland		Eiers/festers navn Ove Bøe	
Postnr. 5936		Poststed Manger	
Postnr. 5300		Poststed Kleppesto	
Personlig kvittering for mottatt varsel ☐ Varsel er mottatt		Dato Sign	
☐ Samtykker i tiltaket		* SJÅ VEDHEGG 81	

Nabo-/gjenboer eiendom			
Gnr.	Bnr.	Festenr.	Seksjonsnr.
Adresse		Eiers/festers navn	
Postnr.		Poststed	
Postnr.		Poststed	
Personlig kvittering for mottatt varsel ☐ Varsel er mottatt		Dato Sign	
☐ Samtykker i tiltaket		Poststedets reg.nr.	

Det er per dags dato innlevert rekommandert sending til ovennevnte adressater.

Samlet antall sendinger: 3

Sign.

07 08

Sentral godkjenning av foretak for ansvarsrett etter plan- og bygningsloven

ING. TAULE AS
Kvassnesveien 33
5914 ISDALSTØ
Norge

Sentral godkjenning for ING. TAULE AS

Foretaket, med organisasjonsnummer 988103381, er i medhold av pbl. § 98 a og forskrift om godkjenning av foretak for ansvarsrett av 22. januar 1997 nr. 35 (GOF) gitt følgende sentrale godkjenning:

- Ansvarlig søker for bygninger og installasjoner, tiltaksklasse 1
- Ansvarlig prosjekterende for bygninger og installasjoner, tiltaksklasse 1
- Ansvarlig kontrollerende for prosjektering av bygninger og installasjoner, tiltaksklasse 1
- Ansvarlig utførende for bygninger og installasjoner, tiltaksklasse 2
- Ansvarlig kontrollerende for utføring av bygninger og installasjoner, tiltaksklasse 2
- Ansvarlig søker for anlegg, konstruksjoner og installasjoner, tiltaksklasse 1
- Ansvarlig prosjekterende for anlegg, konstruksjoner og installasjoner, tiltaksklasse 1
- Ansvarlig kontrollerende for prosjektering av anlegg, konstruksjoner og installasjoner, tiltaksklasse 1

Godkjenningen er gyldig til 21. juni 2011

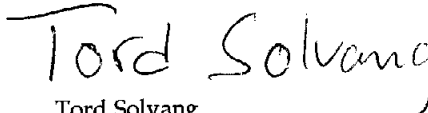
Opplysninger om foretakets system

Foretaket har erklært at det har system som oppfyller kravene etter GOF kap. II.

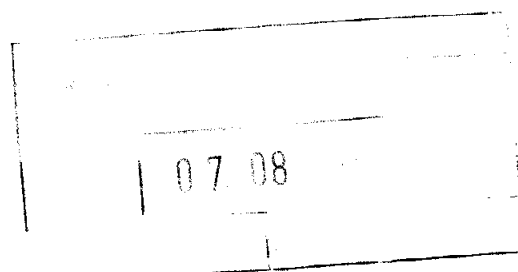
Foretak med sentral godkjenning må i medhold av GOF § 6 beskrive og ha system for de arbeider det utfører med egne og eksterne ressurser.

Statens bygningstekniske etat
Oslo, den 20. mai 2008

Olav Aspli

Tord Solvang

Foretaket oppgir at det utfører arbeider med egne ressurser innenfor følgende arbeidsområder:
Arkitektur, Byggeteknikk, Glass og metall, Tømrerarbeider, Grunn og terreng, Mur og betong

POLITIET

POLITIDIREKTORATET

Fylkesmannen i Hordaland
Postboks 7310
5020 BERGEN

I.1
KOPI

Deres referanse
2007/11443

Vår referanse
2008/01211-3 655

Dato
20.08.2008

07 08

Klage over vedtak om å avslå søknad om ekspropriasjon - Radøy kommune, Hordaland

Det vises til skriv av 2. april 2008 fra Fylkesmannen i Hordaland med oversendelse av klage fra advokat Sven Knagenhjelm på vegne av Radøy Skytterlag. Klagen gjelder fylkesmannens vedtak av 10. januar 2008 om å avslå søknad fra Radøy skytterlag om samtykke til ekspropriasjon etter oreigningsloven § 2 nr. 40 til anleggelse av skytebane på Haukåsen i Radøy kommune i Hordaland.

Politidirektoratet er klageinstans for fylkesmannens vedtak i sak om ekspropriasjon, jf. lov om oreigning av fast eiendom av 23. oktober 1959 nr. 3 § 2 nr. 40, jf. § 5, jf. forskrift om delegering til fylkesmannen av myndighet til å gi samtykke til ekspropriasjon av grunn m.v. til skytebaner.

Problemstillingen:

Bakgrunnen for saken var ønske om en oppgradering og utvidelse av den eksisterende skytebanen på Manger for å kunne samle skyttermiljøet og -aktivitetene. Det man ønsket var et flerbruksanlegg som kunne fylle skyttersportens behov for trening og stevner, samt også andre gruppers behov for skytetrening som kommunens jegere, heimevernet og eventuelt politiet. Problemene med å kunne få til et flerbruksanlegg på Manger og ikke minst de støymessige vurderinger, tilsa at det var lite ønskelig å beholde lokaliteten på Manger. I likhet med vedtak i hovedutvalget for plan, landbruk og teknisk, vedtok Radøy kommunestyre den 7. november 2006 (sak 59/06) med hjemmel i plan- og bygningsloven, en reguleringsplan for Haukåsen som åpnet for anleggelse av skytebane i området. Kommunestyrets vedtak ble påklaget av to personer - en grunneier i selve planområdet og en grunneier innenfor støyzonen til skytebanen. Fylkesmannen i Hordaland fattet 6. juli 2007 vedtak om å stadfeste Radøy kommunestyre sitt vedtak.

Da en av tre berørte grunneiere ikke ville avstå grunn frivillig, søkte advokat Sven Knagenhjelm på vegne av Radøy skytterlag i skriv av 17. oktober 2007 Fylkesmannen i Hordaland om samtykke til ekspropriasjon av skytebane i Haukåsen i Radøy kommune til erstatning for skytterlagets næværende bane i Manger i henhold til oreigningsloven § 2 nr. 40. I skriv av 10. mars 2008 av slo fylkesmannen i Hordaland søknaden.

I skriv datert 25. januar 2008 (P) mottatt av fylkesmannen 13. mars 2008, har advokat Knagenhjelm på vegne av Radøy skytterlag klaget over fylkesmannens avslag på ekspropriasjonssøknaden. Fylkesmannen i Hordaland har vurdert klagen, men ikke funnet grunn til å omgjøre sitt vedtak, jf. skriv av 2. april 2008.

Politidirektoratet

Post: Postboks 8051 Dep., 0031 Oslo
Besøk: Hammersborggata 12
Tlf: 23 36 41 00 Faks: 23 36 42 96
E-post: politidirektoratet@politiet.no

Org. nr.: 982 531 950 mva
Bankgiro: 7694.05.02388

Politidirektoratets merknader:

Påstand om inhabilitet:

Kommunestyret vedtok den 7. november 2006 med 13 mot 12 stemmer en reguleringsplan for Haukåsen som åpnet for anleggelse av skytebane i området. Det er intet i sakens dokumenter som indikerer at man på noe tidspunkt anså noen av kommunestyrets representanter som inhabile i behandling av saken. I forbindelse med klagen over reguleringsplanvedtaket, ble heller ikke spørsmål om inhabilitet hos noen av kommunestyrerepresentantene tatt opp.

Først i forbindelse med innsigelsen mot ekspropriasjonssøknaden fremkommet påstandene om at en senterpartirepresentant som stemte for reguleringsplanen, var inhabil i forbindelse med behandling og vedtak av reguleringsplanen. På vegne av grunneier Olav Mellingen hevder advokat Endre Grande i sitt skriv av 15. januar 2008 at senterpartirepresentant Ivar Soltveit som stemte for reguleringsplanen, var inhabil. Dette begrunnes med at han er nabo til lederen av Radøy skytterlag og "en betydelig grunneier på Øver Manger". Grunnlaget skal være ønske om å få flyttet skytebanen bort fra Manger. I sitt skriv av 7. juli 2008 hevder advokat Grande videre:

Fylkesmannen har for det andre ved sin vurdering også vist til at reguleringsplanen ble vedtatt med 13 mot 12 stemmer, der det kan reises innvendinger mot habiliteten til den eneste av senterpartiets medlemmer som stemte for reguleringsplanen. Det fremtrer som åpenbart for oss at reguleringsplanen ikke ville bli vedtatt uten tillegget som nevnt ovenfor, men det er også vår klare oppfatning at reguleringsplanen uansett ikke ville blitt vedtatt om Senterpartiet hadde stått samlet, hvilket ikke er uvanlig.

Av det ovenfor siterte fremgår det at det ikke er uvanlig at Senterpartiet står samlet når det gjelder vedtak i Radøy kommunestyre. Dette må innebære at det heller ikke er uvanlig at Senterpartiet ikke står samlet. Det at vedkommende representant stemte mot sine partikolleger, kan derfor ikke danne grunnlag for å reise tvil om vedkommendes habilitet.

Når det gjelder påstand om inhabilitet på grunn av at representanten var "en betydelig grunneier på Øver Manger" og derfor ønsket eksisterende skytebane flyttet til et annet sted, fremgår det av sakens dokumenter at vedkommendes eiendom i liten grad er berørt av den eksisterende skytebanes beliggenhet, og at det uansett var enighet innad i kommunen når det gjaldt spørsmålet om å finne en ny lokalitet for skytebanen. I advokat Knagenshjelm's skriv av 25. januar 2008 anføres følgende:

Det er på det rene at dagens skytebane i Manger medfører støy for eksisterende bebyggelse på over 80 dB og at man selv ved støydemping ikke kan få støyen under grenseverdien for nye baner. Generelt sett er det ingen tvil om at det er en fordel å flytte en sentrumsnær skytebane til en lokalitet som ligger mer avsides, slik som er tilfelle med Haukåsen. Det forhold at Ivar Soltveit som grunneier i nærheten av dagens skytebane kan tenkes å ha en fordel av at banens nedleggelse påvirker på ingen måte disse hensyn. Det er ingen hensyn som taler for å beholde dagens bane, følgelig har Soltveits eventuelle interesser i saken ingen betydning for fylkesmannen interesseavveining.

.....

At Soltveit er grunneier på Øvre Manger er ikke ensbetydende med at han har interesser i at skytebanen blir nedlagt. Soltveits eiendom er ikke blant dem som er utsatt for støy over grenseverdiene fra dagens bane og hadde banen blitt utbedret ville støynivået blitt enda lavere. Gjeldende støyretningslinjer vil således ikke hindre en eventuell boligbygging på hans eiendom. En annen sak er at det ikke er fremlagt opplysninger som tyder på at en omdisponering fra landbruk til boligformål på Soltveits eiendom er en nærliggende og påregnelig mulighet.

Radøy kommunestyre oppnevnte ved vedtak 29. juni 1998 et nytt skytebaneutvalg som bla fikk mandat til "å klårleggja aktuelle alternativ knytt til val av baneområde, samt å utgreia spørsmål kring kjøp eller leige av grunn. Vidare må utvalet vurdere eventuell ombygging eller utviding av eksisterande baneanlegg..."

Utvalget la frem forslag til følgende lokaliteter i prioritert rekkefølge: 1. Haukåsen, 2. Raundalshøyen og 3. Manger (modernisering av angjeldende anlegg). I saksdokumentene fra Radøy kommunes hovedutvalg for plan, landbruk og teknisk sitt møte 16. november 2004 vedrørende behandling av skytebaneutvalget innstilling, fremgår det at skytebaneutvalget hadde gitt følgende uttalelse vedrørende en utbedring av den eksisterende banen på Manger:

Utbedringar/fleirbruksplanane ved skytelokaliteten på Manger er problematisk fordi det truleg ikkje er mogleg å få på plass alle dei aktivitetane ein ynskjer her. Alt på skytebanane må også byggjast opp på nytt og skytefeltet endrast. Ei skytebane her kan også hindre framtidretta utbygging omkring og ei naturleg utvikling av Manger som senter. Kostnaden og problem med tekniske løysingar for dei ulike planlagde fleirbruksaktivitetane vil verta så store på Manger at det er lite realistisk at det kjem inn eit fleirbruksanlegg her meiner skytebaneutvalet.

I samme skriv fremkommer at rådmannen har uttalt som følger:

Ei modernisering av eksisterande skytebane på Manger kan hindre ei framtidretta utvikling av Manger.

I sitt vedtak av 16. november 2004 bestemmer Radøy kommunes hovedutvalg for plan, landbruk og teknisk følgende:

Radøy kommune tilrår at lokalisering av nytt fleirbruksanlegg for skyteområde vert i området ved Haukåsen i Radøy kommune.

Selv om det ikke var enighet innad i kommunen om lokaliseringen av et nytt flerbruksanlegg for skyteaktiviteter, synes det imidlertid å ha vært enighet om at aktiviteten skulle flyttes fra Manger. Dette sett i sammenheng med at Soltveit ikke synes å ha noen økonomiske eller andre interesser i at den eksisterende skytebanen blir flyttet, tilsier at heller ikke dette gir grunnlag for å reise tvil om Soltveit habilitet.

Det anses videre lite sannsynlig at kommunestyret på tidspunktet for behandlingen av reguleringsplanen ikke hadde kunnskap om de forhold som i ekspropriasjonssaken er påberopt som grunnlag for inhabilitet. Imidlertid er det intet som tyder på at kommunestyret i forbindelse med behandlingen av reguleringsplanen anså Soltveit som mulig inhabil. Selv om disse forholdene måtte være kjent, ble mulig inhabilitet heller ikke anført som ugyldighetsgrunn i forbindelse med klagen til fylkesmannen over reguleringsplansvedtaket. Fylkesmannen stadfestet reguleringsplanvedtaket.

På dette grunnlag finner Politidirektoratet at vedtaket om reguleringsplan som åpner for anlegg av skytebane ved Haukåsen må kunne legges til grunn ved spørsmål om ekspropriasjon.

Grunnlaget for ekspropriasjonen:

Radøy kommunestyres vedtak ble fattet med 13 mot 12 stemmer og lyder som følger:

*Framlegg til reguleringsplan for skytebane ved Haukåsen vert godkjent.
Grunnauståing er Radøy skyttarlag sitt ansvar.
Dersom det er behov for hjelp til eventuell mekling, kan kommunen vera behjelpelig med dette.*

Advokat Grande hevder at Radøy kommunestyres vedtak om reguleringsplan for å anlegge skytebane på Haukåsen, innebærer en forutsetning om at grunn til skytebane skal avstås frivillig. Det bygger han på setningen "Grunnauståing er Radøy skyttarlag sitt ansvar" som fremkommer i kommunestyrets vedtak om reguleringsplan.

Politidirektoratet kan imidlertid ikke se at formuleringen "Grunnauståing er Radøy skyttarlag sitt ansvar" innebærer noe annet enn en markering fra kommunestyret om at kommunen ikke selv ønsker å forestå en ekspropriasjon av nødvendig grunn til skytterbane. Dette medfører at det overlates til skytterlaget selv å sørge for anskaffelse av den nødvendige grunn, noe som kan skje enten ved en frivillig ordning eller gjennom privat ekspropriasjon etter oreigningsloven § 2 nr. 40. Dette standpunktet underbygges av dokumentet fra møtet 7. november 2006 vedrørende spørsmål om ekspropriasjon, hvor kommunen har følgende kommentar:

Radøy kommune er positiv til at Skyttarlaget ynskjer ein frivillig avtale med grunneigarane. Radøy kommune vil elles opphysje om at Radøy Skyttarlag gjennom Det Frivillige Skyttervesenet (DFS) kan oreigna/ekspropriera grunn til ny skytebane dersom Radøy kommunestyre godkjenner reguleringsplanen.

Politidirektoratet kan således ikke se at Radøy kommunestyres vedtak av reguleringsplan forutsetter at grunneierne frivillig stiller den nødvendige grunn til disposisjon. Ovennevnte uttalelse tilsier tvert i mot at dersom man ikke kommer frem til en frivillig avtale med grunneierne, så kan skytterlaget ekspropriere den nødvendige grunnen.

Interesseavveining:

Oreigningslova § 2 annet ledd stiller som vilkår for ekspropriasjon at inngrepet "tvillaust er meir til gang enn til skade".

Utgangspunktet, både etter plan- og bygningsloven og etter oreigningslova, er at vedtagelse av reguleringsplan og vedtak om ekspropriasjon er to atskilte spørsmål. Dette innebærer at vedtakelse av en reguleringsplan i seg selv ikke medfører noen ekspropriasjonsrettslige virkninger. I forbindelse med behandlingen og vedtagelsen av en reguleringsplan, må planmyndighetene vurdere om reguleringen som sådan bygger på det som fremtrer som den gunstigste anvendelsesmåten ut fra en samfunnsmessig helhetsvurdering. Et reguleringsvedtak gir således uttrykk for kommunens syn på hvilken arealdisponering som anses hensiktsmessig ut fra en samfunnsmessig vurdering. Videre er ekspropriasjonsmyndigheten i forbindelse med ekspropriasjonssaken forpliktet til å foreta en selvstendig vurdering av vilkårene i oreigningslova § 2 annet ledd. Imidlertid er det en sammenheng mellom de vurderinger som planmyndighetene og ekspropriasjonsmyndigheten må foreta. Begrepet "tvillaust" i oreigningsloven § 2 annet ledd innebærer ikke et krav om at det skal foreligge en ekstra grad av overvekt av interesser som taler for ekspropriasjon, men at man ved avgjørelsen ikke skal være i tvil om at det foreligger en interesseovervekt.

Fylkesmannen gir i skriv av 10. mars 2008 følgende begrunnelse for avslaget på søknad om ekspropriasjon:

Fylkesmannen viser til at de innvendingar som er rettet mot ekspropriasjonssøknaden i hovudsak ikkje gjelder vurderingen av arealbruken, men i første rekke den motvilje som har foreligget i kommunestyret i forhold til tvangsmessig avståelse av grunn. For spørsmålet om tvangsøvertakelse gjelder kravet til vurderingen i oreigningsloven § 2 annet ledd fullt ut, jfr. rundskriv H-14/02 "Ekspropriasjon på plan- og bygningsrettens område" fra Kommunal- og regionaldepartementet.(sitat fra rundskrivet)

I følge nevnte bestemmelse skal fordelene ved ekspropriasjon "tvillaust" vere til mer gagn enn skade.

Ekspropriasjonsformålet gagnar i utgangspunktet samfunnsmessige hensyn slik loven stiller et ufravikelig krav om. Det fremgår samtidg av rådmannens innstilling til vedtak i hovedutvalg for plan, landbruk og teknisk den

27.09.06, at han frarådet vedtakelsen av reguleringsplanen blant annet på bakgrunn av bruker- og friluftsjinteressene. Planutvalget gikk i dette møtet mot innstillingen med stemmetall 4-3. Da kommunestyret behandlet saken den 07.11.06 foreslo Astrid Nordanger et tillegg i vedtaket om ansvar for grunnverv og meklring som ble tatt inn i kommunestyrets vedtak slik det er sitert på side 1 ovenfor. Hun representerte flertallet da planutvalget godkjente framlegget den 27.09.06. Som kjent var stemmetallet i kommunestyret 13-12 i favor av planen.

I forhold til spørsmålet om tvangsavståelse er vi på bakgrunn av det som er vist til ovenfor kommet til at det er tvil om slike avståelse vil være mer til gagn enn til skade. At det nå er reist spørsmål om habiliteten til den av Senterpartiets medlemmer som stemte for reguleringsplanen, er i tillegg egnet til å svekke den oppfatning at en ekspropriasjon vil være mer til gagn enn skade. Fylkesmannen har etter dette kommet til at vilkåret i orl. § 2 annet ledd ikke er innfridd og at søknaden om samtykke til ekspropriasjon avslås.

I skriv av 10. mars 2008 uttaler fylkesmannen dessuten følgende:

Fylkesmannen viser til at de innvendingar som er rettet mot ekspropriasjonssøknaden i hovedsak ikke gjelder vurderingen av arealbruken, men i første rekke den motviljen som har foreligget i kommunestyret i forhold til tvangsmessig avståelse av grunn.

Det synes således som fylkesmannen ikke har hatt noen innsigelser til den interesseavveining som ligger til grunn for kommunestyrets vedtak. Han har heller ikke foretatt noen selvstendig vurdering av de interesser § 2 annet ledd henviser til. I stedet anfører han at vilkåret i ozeigningsloven § 2 annet ledd ikke er innfridd fordi det rådet en viss uenighet innad i kommunen i forbindelse med vedtagelse av reguleringsplanen. Reguleringsplanen ble imidlertid vedtatt av kommunestyret selv om det var med et knappest mulig flertall. I forbindelse med Radøy kommunestyres vedtagelse av reguleringsplanen, har kommunestyrets flertall konkludert med at de hensyn som taler for å anlegge en skytebane på Haukåsen veier tyngre enn hensynene som taler i mot. I behandlingen av klagen over reguleringsplanvedtaket uttaler Fylkesmannen i Hordaland i sitt skriv av 6. juli 2007 følgende:

Fylkesmannen finn at saka har vore forsvarleg utgreidd og at den vedteke planen er eit resultat av ein omfattande prosess der også klagarane har fått lagt fram sine synspunkt tidleg i prosessen. Planforslaget har vore utlagt til offentleg ettersyn utan at det i frå fylkeskommunen eller statlege myndigheiter er inngitt vesentlege merknader til forslaget. Fylkesmannen konstaterar at den arealbruken som er vedteken i planen er eintydig og knytt til dei arealbrukskategoriar som plan- og bygningslova § 25 angir. Kommunen har såleis heimel for vedtaket. Vi meiner at dei vurderingane om arealbruken som kommunestyret i dette tilfellet har gjort, ligg innanfor den kompetanse kommunestyret som reguleringsmyndigheit er tillagt. Vurdering av arealbruken er skjønsmessig, og Fylkesmannen kan ikkje i dette tilfelle sjå at kommunestyret sine vurderingar er lovstridige eller på annan måte uforsvarlege. Vi visar til at området i arealdelen til kommuneplanen er avsett til foremålet skytebane. Vi har vurdert klagarane sine ulike anførsler men finn etter ei heilheitleg vurdering ikkje grunn til å gå imot det skjønn som kommunestyret har utøvd.

Det fremgår her at kommunestyret i forbindelse med sitt vedtak til reguleringsplan har foretatt en nøye og forsvarlig vurdering av de forskjellige interesser. Det er også kommunestyret som sitter med lokalkunnskapen og selv om ekspropriasjonsmyndighetene foretar en selvstendig vurdering av vilkårene, vil det måtte legges stor vekt på de vurderinger de lokale myndigheter har foretatt.

Av det som fremgår overfor synes det ikke som innsigelsene mot vedtaket om å åpne for å anlegge en skytebane i området ved Haukåsen, gjelder arealbruken eller den interesseavveiningen som kommunestyret har foretatt i forbindelse med arealdisponeringen. Fylkesmannen har intet å utsette

på kommunestyrets utredning og skjønnsvurdering saken. Fylkesmannen har heller ikke funnet grunnlag for å foreta en ny selvstendig interesseavveining.

Da det i forbindelse med klagen over avslaget ikke er fremkommet nye opplysninger som berører interesseavveiningen, finner Politidirektoratet å kunne legge stor vekt på den grundige vurderingen som lokale myndigheter har foretatt i forbindelse med utarbeidelse av reguleringsplanen. Etter en selvstendig vurdering av de interesser som i følge saksdokumentene er anført i forbindelse med både spørsmålet om reguleringsplan og om ekspropriasjon, finner Politidirektoratet at vilkårene i oreigningsloven § 2 annet ledd er oppfylt. Politidirektoratet vil dessuten bemerke at Radøy skytterlags medlemskap i Det frivillige skyttervesen (jf advokat Knagenhjelm's skriv av 25. januar 2008 punkt 4.4.2) vil ha stor vekt fordi den aktiviteten som skytterlag tilsluttet Det frivillige skyttervesen står for blir vurdert som et viktig bidrag til utdanningen av skyttere.

Konklusjon

På denne bakgrunn konkluderer Politidirektoratet med at kravet i oreigningsloven § 2 annet ledd om anleggelse av skytebane ved Haukåsen i Radøy kommune "villanst er til meir gagn enn skade" må anses oppfylt.

Klagen er tatt til følge.

Vedtaket er endret til gunst for klageren og vesentlige saksomkostninger som har vært nødvendige for endring av vedtaket kan eventuelt kreves dekket, jf. forvaltningsloven § 36. Krav om dekning av saksomkostninger må fremsettes senest 3 uker etter at denne melding er kommet frem til klageren.

Med hilsen

Steinar Talgø
seksjonssjef

Benthe Huse
seniorrådgiver

Saksbehandler:
Benthe Huse
Tlf: 23 36 42 18

Kopi til:
Advokatforum v/advokat Sven Knagenhjelm, Grensen 12 B, 0159 OSLO
Advokatfirma Thommessen Krefting Greve Lund AS v/advokat Endre Grande,
Postboks 1970 Nordnes, 5817 Bergen

I-2

POLITIET

POLITIDIREKTORATET

Fylkesmannen i Hordaland
Postboks 7310
5020 BERGEN

Deres referanse
2007/11443

Vår referanse
2008/01211-5 655

Dato
11.06.2009

Klage over vedtak på samtykke til forhåndstiltredelse for skytebane i Haukåsen - Radøy kommune - Hordaland

Det vises til Fylkesmannen i Hordalands oversendelse av 25. mars 2009 vedrørende overnevnte sak.

Politidirektoratet er klageinstans for fylkesmannens vedtak i sak om ekspropriasjon, jf. lov om oreigning av fast eiendom av 23. oktober 1959 nr. 3 § 2 nr. 40, jf. § 5, jf. forskrift av 19. oktober 1984 om delegering til fylkesmannen av myndighet til å gi samtykke til ekspropriasjon av grunn m.v. til skytebaner.

Med grunnlag i Politidirektoratets vedtak av 20. august 2008 om samtykke til ekspropriasjon, begjærte Radøy Skytterlag den 30. september 2008 skjønn overfor den av de berørte grunneierne som man ikke har lyktes å komme frem til en minnelig løsning med, for fastsettelse av erstatning for avståelse av grunn til skytebane i Haukåsen i Radøy kommune.

I brev av 21. oktober 2008 søkte skytterlaget om samtykke etter oreigningsloven § 25, 1. ledd til å iverksette ekspropriasjonsinngrep før rettskraftig skjønn foreligger. Grunneieren har gjennom advokat Endre Grande i brev av 13. november 2008 motsatt seg at Radøy Skytterlag gis slikt samtykke. Etter en vurdering av saken ga Fylkesmannen i Hordaland i sitt brev av 23. januar 2009 samtykke til forhåndstiltredelse for Radøy:

"Fylkesmannen gir Radøy skytterlag samtykke til å forhåndstiltre grunn og rettigheter overensstemmende med Politidirektoratets ekspropriasjonsvedtak av 20.08.2008, jfr. ol. § 25, 1. ledd, 1. punktum.

Det er en forutsetning at det blir foretatt registrering og kartlegging til bruk for skjønnsretten før det blir gjort inngrep, slik at skjønnsretten på best mulig grunnlag kan utmåle erstatning. Registreringen bør, om mulig, skje sammen med ekspropriaten.

Fylkesmannen forutsetter at ekspropriatene varsles av tiltakshaver før arbeidet igangsettes i marken.

I medhold av orl. § 25,6. ledd, 2. setning stiller Fylkesmannen krav om bankgaranti på kr. 250.000,-. Bankgarantien må presenteres for grunneiers advokat innen området tas i bruk.

Politidirektoratet

Post: Postboks 8051 Dep., 0031 Oslo
Besøk: Hammersborggata 12
Tlf: 23 36 41 00 Faks: 23 36 42 96

Org. nr.: 982 531 950 mva

Fylkesmannen samtykker også til at skjønnet kan avholdes som rettslig skjønn, jfr. orl. § 17."

På grunnlag av opplysningene i søknaden fra skytterlaget og innsigelsene fra grunneieren har Fylkesmannen vurdert grunneierens innsigelser hva gjelder gyldigheten av Politidirektoratets ekspropriasjonsvedtak, om de inngrep som eventuelt iverksettes dersom det gis samtykke til forhåndstiltredelse vil være reversible eller ikke, samt den lange tiden som har gått siden spørsmålet om anlegg av skytebane på Haukåsen første gang ble behandlet av kommunestyret. Fylkesmannen har deretter konkludert som følger:

"Fylkesmannen legger til grunn at påståtte saksbehandlingsfeil, påstander om feil rettsanvendelse eller feil skjønnsutøvelse ikke vil føre fram.

....

Fylkesmannen finner også å kunne vektlegge at tiltaket er reversibelt, slik at det er mulig å reetablere terrenget dersom skjønnsretten kommer til at annet resultat enn Fylkesmannen.

....

Vi legger også vekt på den allerede medgatte tid. Vi viser i den forbindelse til at prinsippvedtaket om flytting av skytebanen til Haukåsen ble behandlet av kommunestyret allerede i 1998.

På bakgrunn av en helhetlig vurdering finner Fylkesmannen at søkers interesser i å få igangsatt virksomheten snarest mulig må veie tyngre enn grunneiers interesser av å få beholde eksklusiv råderett lengst mulig. Fylkesmannen har funnet det rimelig at det gis samtykke til forhåndstiltredelse. Vi er således kommet til at vilkårene for å gi samtykke til forhåndstiltredelse etter ol. § 25, 1. ledd, 1. pkt. er oppfylt."

På vegne av en av de berørte grunneierne påklager advokat Endre Grande i brev av 16. februar 2009 Fylkesmannens vedtak om forhåndstiltredelse med den begrunnelse at "det i denne saken ikke er grunnlag for å samtykke til forhåndstiltredelse etter oreigningsloven § 25 første ledd, først punktum." Advokat Grande begrunner standpunktet med bl.a. følgende:

"Vedtaket om samtykke til ekspropriasjon av areal til skytebane på Klagers grunn forelå først for knappe 6 måneder siden, den 20. august 2008. Skytterlaget har selv fremmet ønske om hovedforhandling våren/sommeren 2009 og Klager har tiltrådt tidspunktet foreslått av saksøker. Behovet for ny skytebane er ikke påtrengende. Det eksisterer allerede en skytebane i Radøy. Skytebanen er lokalisert på Manger og er i full drift. Det er også en innendørs skytebane i Radøyhallen."

Advokat Grande anfører videre:

"Fylkesmannen har oversett konsekvensene av samtykke til forhåndstiltredelse for Klager.

Klager eier mer enn halvparten av det areal som eventuelt vil gå med til en skytebane i Haukåsen. Dette areal utgjør den overveiende del av grunnlaget for Klagers bestedrift. Klager har ikke et tilsvarende areal han kan ta i bruk og står dermed uten beite til hestene. Han vil trenge tid til å tilpasse seg i den grad det er mulig.

Forhåndstiltredelse vil også medføre at skjønnsretten ikke får et fullstendig bilde av ekspropriasjonsgjenstanden slik at Klager ikke vil være sikret en betryggende behandling av erstatningskravet ved samtykke til forhåndstiltredelse.

.....

Fylkesmannen tar også feil når det legges til grunn at tiltaket er reversibelt. Dersom eiendommen forhåndstiltres og ekspropriasjonsgrunnlagets juridiske holdbarhet senere underkjennes av domstolene, vil dette umuliggjøre tilbakeføring av eiendommen i dens opprinnelige stand og avskjære Klager hans rette til å ha sin eiendom i fred inntil avståelsesgrunnlaget er endelig."

Fylkesmannen i Hordaland forela klagen for Radøy skytterlag ved advokat Sven Knagenhjelm til uttalelse. I sitt svar som er mottatt av Fylkesmannen i Hordaland 18. mars 2009 uttaler advokat Knagenhjelm, bla følgende når det gjelder behovet for forhåndstiltredelse:

"Skytterlaget har en sterk interesse i å komme i gang med bygging av ny bane så snart som mulig. Den eksisterende banen på Radøy er særdeles lite tidsmessig og mangler blant annet veiforbindelse slik at det er tungvint å ta seg frem til banen. Behovet for ny bane har således vært til stede i mange år. At skytterlaget har måttet vente i 10 år fra prinsippvedtaket om plassering i Haukåsen til samtykke om ekspropriasjon foreligger, tilsier nettopp at skytterlaget skal måtte slippe å vente enda lenger med å komme i gang. Skytterlaget har gjennom bankgaranti dokumentert at laget er i stand til betale erstatning for ervervet. Hvordan skytterlaget for øvrig skal finansiere skytebaneprosjektet er grunneier uvedkommende."

Når det gjelder grunneiers interesse uttaler advokat Knagenhjelm bla følgende:

"Grunneier anfører negative konsekvenser for hans hestedrift og at han med forhåndstiltredelse vil stå uten beite til hestene. Det er imidlertid ikke lagt frem noen dokumentasjon på denne næringsvirksomheten, eller på betydningen av det aktuelle areal for hestedriften. Allerede i mitt prosesskriv av 24.11.08 til skjønnsretten ble dette påpekt, samtidig som jeg anførte at arealet var dårlig egnet til bestebeite. Grunneier har under skjønnsaken ikke kommet med ytterligere kommentarer på dette punkt, langt mindre lagt frem dokumentasjon på denne delen av sin næringsvirksomhet."

Vedrørende spørsmålet om tiltakene er reversible eller ikke, anfører advokat Knagenhjelm:

Jeg ikke forstår ikke anførselen om at tiltakene ikke vil være reversible.

Det er kun en begrenset del av arealet som skal bebygges. Samtidig er det ingen ting som tyder på at installasjonene ikke vil kunne fjernes dersom domstolene mot formodning skulle nekte å fremme skjønnet. Det forhold at klager ikke får ha sin eiendom i fred er ikke noe argument i denne sammenheng. Det ligger jo i sakens natur at når det gis samtykke til forhåndstiltredelse så kan ikke grunneier ha eiendommen i fred."

Etter behandling av klagen konkluderer Fylkesmannen i Hordaland i sin oversendelse av 25. mars 2009 med følgende:

"Klagen har ikke ført til endringer i Fylkesmannens vedtak. Vi viser til den begrunnelse som er gitt i ovennevnte vedtak og fastholder denne."

Direktoratet kan ikke se at det i forbindelse med klagen over Fylkesmannens vedtak er fremkommer nye opplysninger i saken.

Oreigningslova § 25 første ledd åpner for at det kan gis "samtykke til at oreigningsinngrep vert sett i verk før det ligg føre rettskraftig skjøn." Radøy skytterlag har den 30. september 2008 begjært skjønn ved Nordhordland tingrett og saksøkte har gitt tilsvar 30. oktober 2008.

Når det gjelder vurderingen av om det skal gis forhåndstiltredelse, følger det av Kommunal- og regionaldepartementets rundskriv H-14/02 "Ekspropriasjon på plan- og bygningsrettens område" punkt 11.2 første avsnitt (side 27) at "[Når] skjønn er begjært, men ikke holdt, jf. oreigningsloven § 25 første ledd første punktum, er det i utgangspunktet tilstrekkelig at eksproprianten har en alminnelig interesse i å komme i gang med tiltaket for at samtykke til forhåndstiltredelse kan gis. Det må likevel foretas en konkret vurdering som ser på viktigheten av igangsettelse, også samfunnsmessig, kontra ulike ulemper, særlig for eksproprianten. Etter dette blir vurderingstemaet en avveining mellom ekspropriantens interesser i å tiltre ekspropriasjonsgjenstanden snarest mulig og ekspropriantens (grunneiers) interesser i å få beholde eiendommen urørt inntil det foreligger rettskraftig skjønn. Det er tilstrekkelig med en "ordinær" interesseovervekt."

Når det gjelder innsigelsen fra klager om ekspropriasjonsvedtakets gyldighet, vil dette ikke automatisk hindre forhåndstiltredelse. I Sandane og Keiseruds "Oreigningsloven med kommentarer" side 255-256 siteres det fra Ot.prp. nr. 56 (1970-71): "En innsigelse mot lovligheten bør således være et moment som må tas i betraktning ved avgjørelsen om samtykke til forhåndstiltreding bør gis. Ved vurderingen bør det stå myndighetene fritt å tillegge dette den vekt som finnes rimelig. Det avgjørende her vil særlig være hvor nærliggende muligheten for at eksproprianten kan få medhold i sin innsigelse."

Tidsaspektet

Spørsmål om etablering av ny skytebane i Haukåsen var oppe til behandling i Radøy kommunestyre allerede i 1998. En reguleringsplan for området ble imidlertid først godkjent i 2006. I og med at det tar tid å anlegge et nytt skytteranlegg, samt at forholdene på og tilgangen til den skytebanen som benyttes i dag er lite tilfredsstillende, er det av interesse for skytterlaget å kunne komme i gang med arbeidet så snart som mulig.

Tap av beiteområde:

På vegne av grunneier har advokat Grande i brev av 13. november 2008 anført at "[H]ele arealet som Skytterlaget mener seg berettiget til utgjør en vesentlig del av grunnlaget for Mellingsens hestedrift. Forhåndstiltredelse vil innebære at driftsgrunnlaget fratras Mellingen før skjønn er holdt og uten at dette er nødvendig. Mellingen har ikke tilsvarende areal han kan ta i bruk og står dermed uten beite til hestene. Han vil trenge tid til å tilpasse seg i den grad det er mulig."

I brev av 15. desember 2008 hevder imidlertid advokat Knagenhjelm at "[D]et areal det her er tale om, er dels skogsmark, dels myr. Jeg vedlegge fotos. Som fotografiene viser, er det ikke tale om hestebeite av særlig høy kvalitet. Det må således legges til grunn at områdets betydning som forleverandør til Olav Mellingsens virksomhet knyttet til hesteavl m.m. må være svært lite." Som tidligere sitert påpeker advokat Knagenhjelm i brev mottatt av Fylkesmannen i Hordaland 18. mars 2009, at klager ikke har fremkommet med ytterligere kommentarer til Knagenhjelmets betraktninger, og heller ikke lagt frem dokumentasjon på denne delen av næringsvirksomheten eller på betydningen av de aktuelle areal for hestedriften.

Av sakens dokumenter fremkommer således ikke innsigelser fra klager på advokat Knagenhjelmets vurdering av at det aktuelle områdets kvalitet som hestebeite. Det er heller ikke fremlagt dokumentasjon på den påberopte næringsdriften. Det antas derfor at

betydningen av området som hestebeite/forleverandør ikke er særlig stor og at en eventuell tillatelse til forhåndstiltredelse således ikke vil være til særlig ulempe.

Mulighet for reversering av utførte inngrep/tiltak

Advokat Grande hevder i sitt skriv av 13. november 2008 til Fylkesmannen i Hordaland at *"[D]ersom eiendommen forhåndstiltredes og ekspropriasjonsgrunnlagets juridiske holdbarhet senere underkjennes av domstolene, vil dette umuliggjøre tilbakeføring av eiendommen i dens opprinnelige stand..."*

På vegne av Radøy skyttelag hevder imidlertid advokat Knagenhjelm i skriv mottatt av Fylkesmannen i Hordaland 18. mars 2009 at det kun er *"en begrenset del av arealet som skal bebygges. Samtidig er det ingen ting som tyder på at installasjonene ikke vil kunne fjernes dersom domstolene mot formodning skulle nekte å fremme skjønnen."*

Som det fremkommer av sakens dokumenter benyttes det aktuelle arealet i dag kun til hestebeite. Det er ikke fremkommet opplysninger om at området skulle inneholde spesielle ressurser som vil bli varig ødelagt. Videre fremgår det av sakens dokumenter at det kun er en mindre del av arealet som vil bli berørt av de tiltakene som forhåndstiltredelsen gjelder. Politidirektoratet er således enig i fylkesmannens konklusjon at det vil være mulig å reetablere terrenget dersom domstolen skulle nekte å fremme skjønnen.

Sikring av at det kan utmåles korrekt erstatningen

I søknad av 21. oktober 2008 om tillatelse til forhåndstiltredelse hevder, advokat Knagenhjelm på vegne av Radøy skytterlagt at det er *"tale om relativt beskjedne inngrep i forhold til det areal som skal eksproprieres, og det vil ikke by på vanskeligheter for skjønnretten å få et riktig bilde av de forhold som er av betydning for verdsettelsen selv om arbeidene påbegynnes og eventuelt fullføres før skjønnforhandlingene."*

På vegne av ekspropriaten hevder imidlertid advokat Grande i skriv av 13. november 2008 at inngrepene på ekspropriatens grunn ikke vil være beskjedne, og at *"inngrepene vil medføre at skjønnretten ikke får et fullstendig bilde av ekspropriasjonsgjenstanden slik at Mellingen ikke vil være sikret en betryggende behandling av erstatningskravet dersom samtykke til forhåndstiltredelse gis"*.

En eventuell tillatelse til forhåndstiltredelse skal ikke gå på bekostning av grunneiers rett til en korrekt fastsatt erstatning. Dersom det ikke tas tilstrekkelige forholdsregler, vil en tillatelse til iverksettelse av arbeid på det område som omfattes av reguleringsplanen for Haukåsen før det foreligger et rettskraftig skjønn, kunne innebære problemer med å fastsette en korrekt erstatning for det eksproprierede området som blir berørt av arbeidene. Det er derfor viktig at skjønnretten ved fastsettelse av erstatning har tilstrekkelig opplysninger om hvorledes området så ut før inngrep ble iverksatt. Fylkesmannen har i sitt vedtak om samtykke til forhåndstiltredelse tatt hensyn til dette, og forutsatt *"at det blir foretatt registrering og kartlegging til bruk for skjønnretten før det blir gjort inngrep, slik at skjønnretten på best mulig grunnlag kan utmåle erstatning"*. For å få et best mulig resultat anbefaler fylkesmannen videre at registreringen skjer sammen med ekspropriaten. Videre forutsettes det at tiltakshaver varsler ekspropriaten før arbeidet igangsettes i marken. Politidirektoratet anser at dersom bygge- og anleggsarbeider settes i verk før skjønn er avholdt, vil de forutsetninger som fylkesmannen legger til grunn være tilstrekkelig til å sikre at skjønnretten har et tilfredsstillende grunnlag for å kunne utmåle en riktig erstatning for det aktuelle området, selv etter at det er foretatt inngrep i terrenget, jf. ervervsloven § 25 annet ledd. Samtykke til forhåndstiltredelse skulle i så fall ikke være til hinder for at ekspropriaten tilkjennes en korrekt utmålt erstatning.

Sikring av betaling av erstatning - bankgaranti

Etter oreigningslova § 25, syvende ledd fremgår følgende: "Er inngrep gjort med heimel i samtykke etter første ledd eller i samtykke frå den rettshavaren det gjeld, må oreignaren stå ved inngrepet og svara det vederlaget som vert endeleg fastsett, om ikkje anna er avtala med rettshavaren."

For å unngå økonomisk ansvar for staten i ettertid, har derfor Fylkesmannen med hjemmel i § 25 sjette ledd stilt krav om at eksproprietanten stiller sikkerhet for det vederlaget som skal ytes for det aktuelle arealet, samt at slik sikkerhetsstillelse foreligger før tillatelse til forhåndstiltredelse gis. Det fremgår av advokat Knagenhjelm's skriv av 15. desember 2008 at skytterlaget er innstilt på selv å stille bankgaranti.

På grunnlag av dette har Fylkesmannen i Hordaland i sitt vedtak av 23. januar 2009 om å samtykke i forhåndstiltredelse, satt krav om at skytterlaget stiller sikkerhet i form av bankgaranti på kr. 250.000,-. Videre forutsettes det at "bankgarantien må presenteres for grunneiers advokat innen området tas i bruk". Ingen av partene har hatt innvendinger til dette.

Konklusjon

Siden Radøy skytterlag allerede i en årrekke har hatt behov for et mer oppdatert og helhetlig skyteanlegg og det tar tid å bygge et nytt anlegg, har skytterlaget behov for å komme i gang med dette arbeidet så snart som mulig. Samtidig må det tas hensyn til berørte grunneiers ønske om fritt å kunne benytte det aktuelle området inntil det foreligger et rettskraftig skjønn. Etter en samlet vurdering av de opplysninger som foreligger i saken, har Politidirektoratet kommet til at Radøy skytterlags interesser i å få igangsatt virksomheten snarest mulig må veie tyngre enn grunneiers interesser av å få beholde eksklusiv råderett lengst mulig. Direktoratet legger videre til grunn at de samme forutsetninger som fremgår i vedtaket fra Fylkesmannen i Hordaland når det gjelder registrering og kartlegging av området til bruk for skjønnsretten, varsling av eksproprietatene og bankgarantien.

Politidirektoratet finner således ikke grunnlag for å omgjøre Fylkesmannen i Hordaland sitt samtykke til forhåndstiltredelse etter oreigningsloven § 25, 1. ledd, 1. setning.

Klagen tas ikke til følge.

Med hilsen

Steinar Talgø
seksjonssjef

Benthe Huse
seniorrådgiver

Saksbehandler:
Benthe Huse
Tlf: 23 36 42 18

Kopi til:
Advokatforum v/advokat Sven Knagenhjelm, Grensen 12 B, 0159 OSLO
Advokatfirmaet Thommessen Krefthing Greve Lund AS v/advokat Endre Grande, Postboks 1970 Nordnes, 5817 BERGEN

Vedlegg:

Mellom

Radøy skytterlag (heretter kalla Skytterlaget) på den eine sida
og Kjell Arild Mellingen (gmr 98 bnr 10) og ⁵²Ove Bøe (gmr 98 bnr 1) (heretter kalla
grunneigarane) på den andre sida

er inngått slik

AVTALE

I samband med at Politidirektoratet har stadfesta Fylkesmannen i Hordaland sitt vedtak om å gi løyve til førehandstiltreding av areal til skytebane som skal oreignast frå Olav Mellingen vil skyttarlaget sende inn søknad om byggeomelding til Radøy kommune i samsvar med den vedtekte reguleringsplanen.

Grunneigarane stadfestar med denne avtalen at dei ikkje har innvendingar til at skyttarlaget søker og får byggeløyve.

Skyttarlaget stadfestar på si side at dei ikke vil gå i gang med nokon form tiltak med mindre

- a. laget har overteke den delen av det regulerte området som tilhører grunneigarane eller,
- b. det ligg føre særskilt løyve frå grunneigarane.

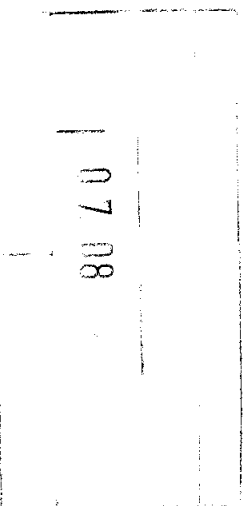
Avtalen i tre eksemplar, eit til kvar av grunneigarane og eit til skyttarlaget.

Radøy, den *30 jani 2009*

Kjell A. Mellan

Ove Bøe

Kenneth Wangen
Radøy Skyttarlag

D1

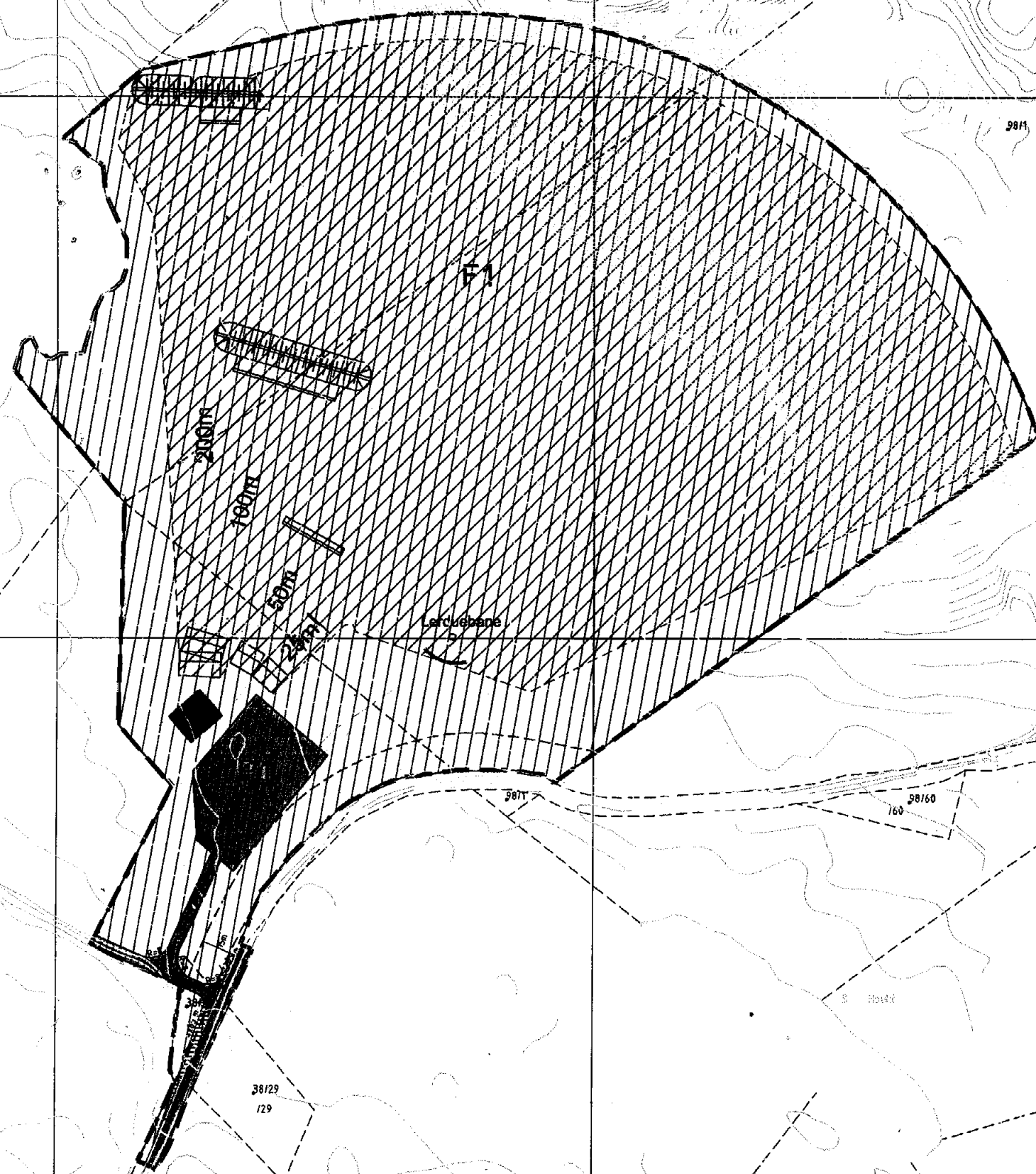
X299000

X298000

X298000

38/1

Y-55800
Y-55800
Y-55800
Y-55800

TAULE
ING. TAULE AS
Tlf: 56 38 65 55 - Mob: 908 86 010

*** FORELØPIS SITUASJONSKART**
Kan bli vakt 5/8-09

TEGNFORKLARING
PBL § 25 REGULERINGSFORMÅL

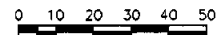
1. BYGGEOMRÅDER
Almenntilgjengelig forsamlingslokale

3. OFFENTLIG TRAFIKKOMRÅDE
Kjørevei

5. FAREOMRÅDER
Skytebane

6. SPESIALOMRÅDER
Privat vei/parkering
Fritidsområde
Frisktsone

LINJESYMBOL
Planens begrensning
Formålsgrense
Eiendomsgrense
Grense for fareområde
Byggegrense
Frisktilinjer
Avkjørsel stenges

FORSLAG TIL REGULERINGSPLAN
SKYTEBANE I RADØY
RADØY KOMMUNE

Målestokk: 1:1000 (A1)
1:2000 (A3)

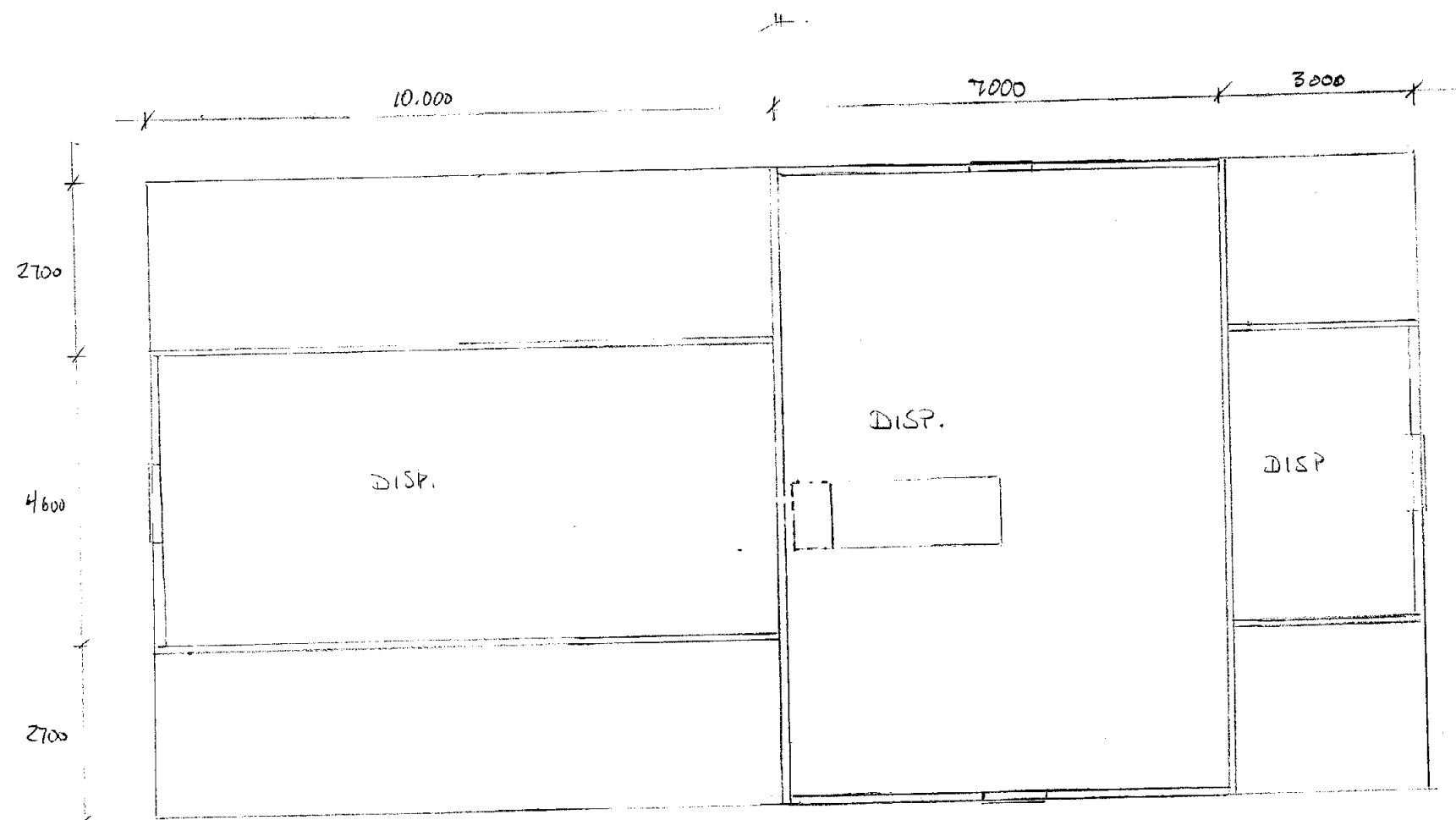
Saksbeh./Inn.: RPI/Ma/Nov

Dato: 18.01.08 Rev.:

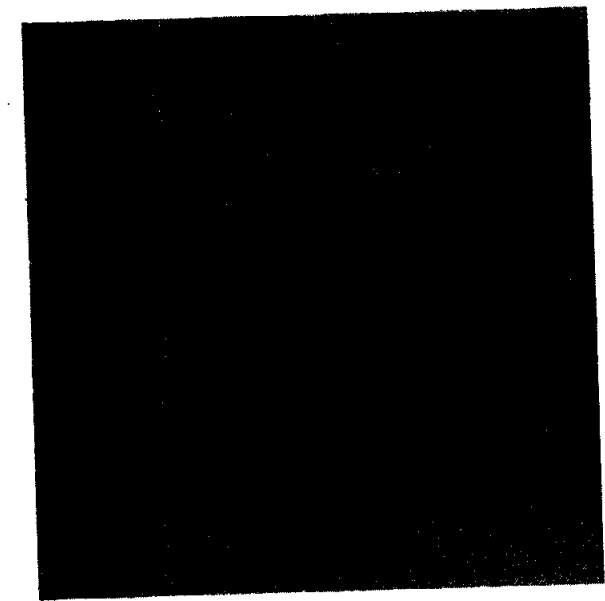
Saksbehandling	Dato	Plannr.
Med om utleggelse til offentlig ettersyn	22.01.08	2000000
Planen for utleggelse til offentlig ettersyn	20.01.08 + 20.01.08	2000000
Kommunestyres vedtak	7/11-06	

Det Frivillige Skyttevesen

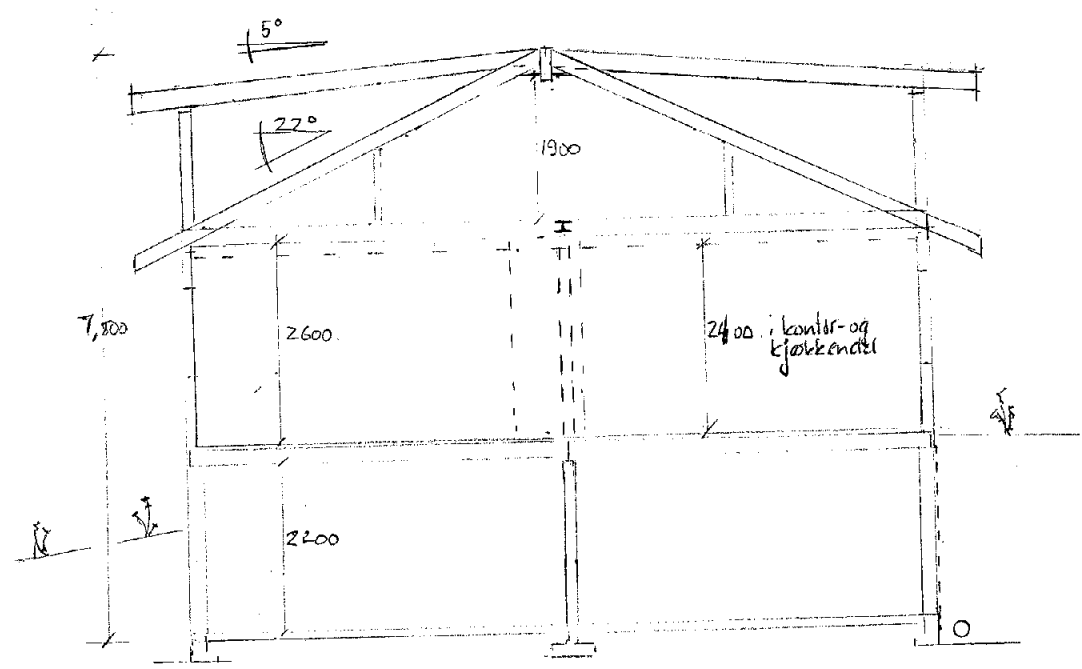
(51)

PLAN LOFT

Tekking lupal mono = Godkj. for flatt tak

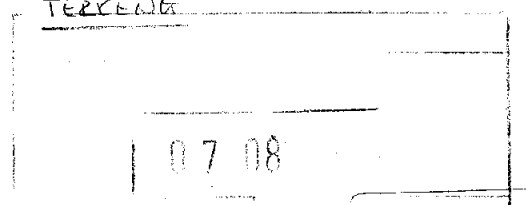

TYPISK SMITT

MØNEHØGD 6m v/ FERDIG TILTAKHT TERRENG

TAULE
 ING. TAULE AS
 Tlf. 56 35 85 65 - Mob. 908 66 010

Handwritten signature and date: 3/7-09

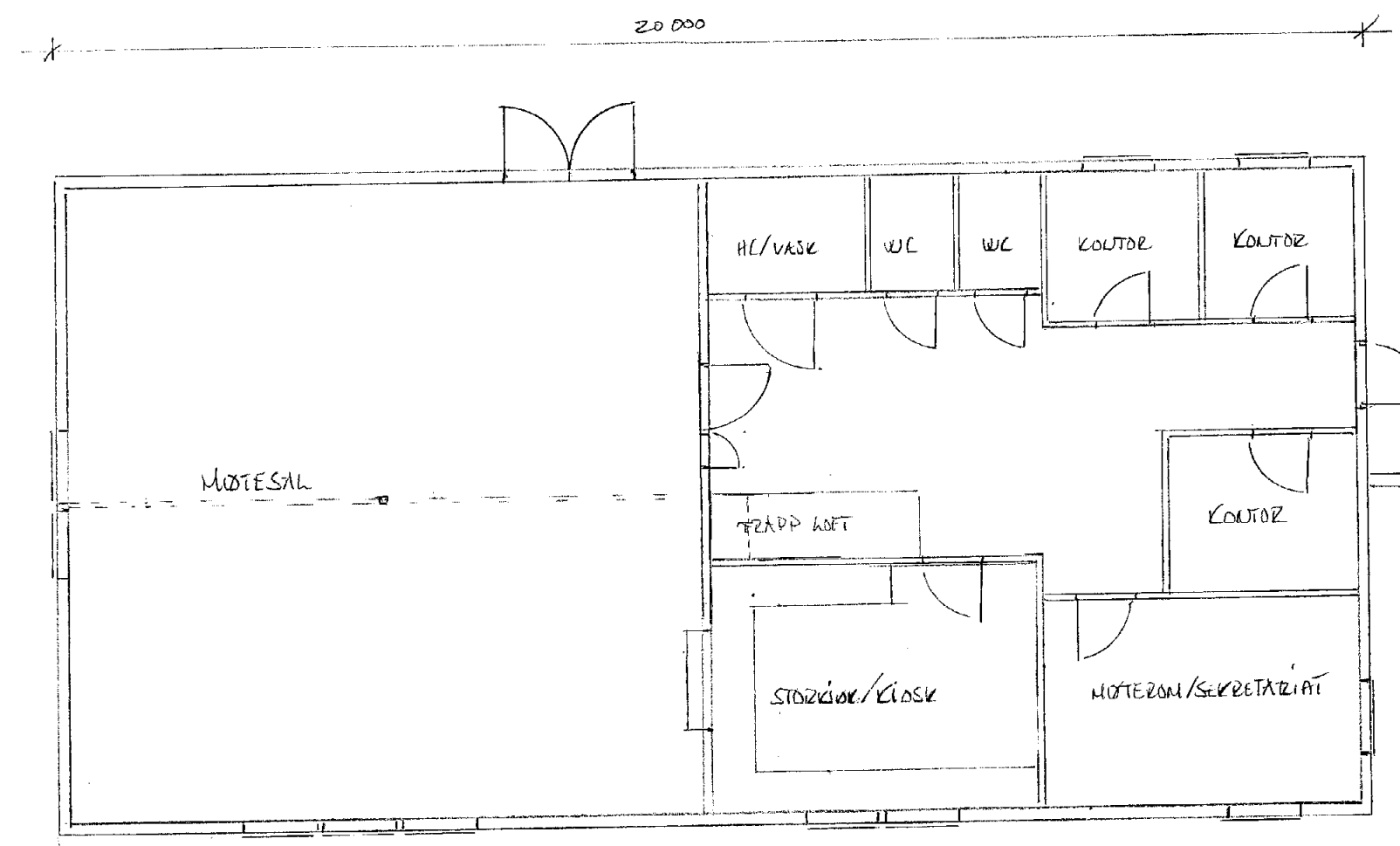
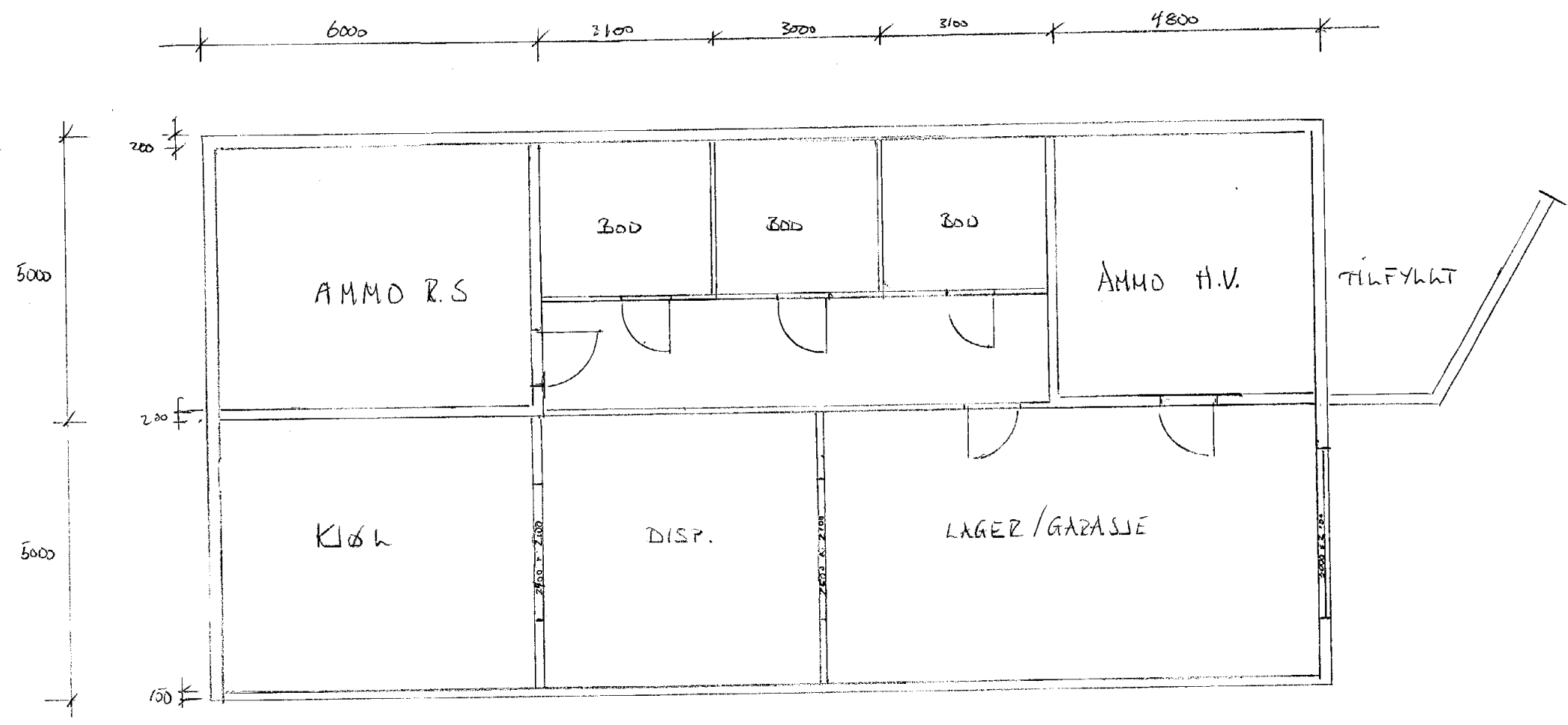

TAULE
 ING. TAULE AS
 www.ing-taule.no

PLANTEGN. OG TYPISK SMITT

RADØY SKYTTLAG

SKISSE M=1:100 3/7-09

TAULE
 ING. TAULE AS
 Tlf. 56 35 85 55 - Mob. 908 66 010
 3/7-09

07.08

TAULE AS
 ING. TAULE AS
 www.ing-taule.no
 010

PLAN TEKN. SKYTARTJUS		
ZADOKS SKYTARLAG		
SKISSE		
BYG 200 m ²	M 1:500	TA 3/8-09